

Verslag leerbijeenkomst 1 Living Lab Lindenholt 13-06-2023

Waar: De Broederij

Aanwezigen: Jorine de Bruin (de Broederij), Janneke Wijdeveld (de Broederij), Paul Geurts (Woonwaarts), Wietske Verweijen (Portaal), Koen Seuren (gemeente Nijmegen), Eva Broeren (Buurtteams volwassenen Lindenholt), Rosien Hamakers (Driestroom), Jan Hassink (Wageningen Plant Research), Lenneke Vaandrager, Marthe Derkzen, Mellany van Bommel (Wageningen Universiteit, leerstoelgroep Gezondheid en Maatschappij).

Verhinderd: Gidy van Gaans (de Broederij), Norma Goossens (Talis), Robin Kop (Steenbreek)

Korte presentatie Living Lab Lindenholt (Mellany)

- **DOEL VAN HET ONDERZOEKSPROJECT LIVING LAB LINDENHOLT:** inzicht krijgen in de samenwerking rondom de Tuinbrigade - de werkwijze, onderlinge rolverdeling, opbrengsten en kansen. Wat werkt er in een samenwerking als deze rondom de Tuinbrigade? Wat levert de Tuinbrigade op? Welke ervaringen en lessen uit dit samenwerkingsverband kunnen we overdraagbaar maken naar andere wijken en hoe? Door te reflecteren op deze vragen kunnen we verder werken aan verdieping en ontwikkeling van de samenwerking.
- De looptijd van dit onderzoeksproject is 8 maanden: van april 2023 t/m december 2023.
- **TASTBARE UITKOMSTEN:** op basis van de inzichten zal een **duurzaam model voor samenwerking** tussen groene sociale initiatieven en institutionele/formele partners worden ontwikkeld. Daarnaast ontwikkelen we **trainingsmateriaal** voor sociale (groene) ondernemers en andere partijen om de geleerde lessen overdraagbaar te kunnen maken voor anderen, ook in andere wijken.
- **AANPAK:** we gaan **interviews** houden met de directe projectpartners van de Tuinbrigade. Later in het project kunnen we een tweede schil mensen interviewen, zoals de wijkbeheerders van de woningcorporaties en vrijwilligers van de Tuinbrigade. (Mellany gaat 20 juni en 23 juni met de Tuinbrigade mee op pad)
Daarnaast organiseren we **drie interactieve bijeenkomsten** in Nijmegen. De insteek daarbij is om samen te leren en resultaten te delen met de projectgroep maar ook met een bredere groep van andere partijen.
Dit was de eerste bijeenkomst, de tweede staat op 19 september en de eindbijeenkomst staat op 6 december.

→ REACTIES:

- Wellicht interessant om de **DAR**, de partij die het groenonderhoud voor de gemeente uitvoert, mee te nemen in het onderzoek. Als we het hebben over overdraagbaarheid naar andere wijken, dan komt deze partij in de openbare ruimte wel in beeld. Het is namelijk zo dat de gemeente twee smaken heeft wat betreft de openbare ruimte: een participatiecontract met bewoners en initiatieven of een aanbesteding op de DAR. De DAR voelt simpelweg de opdracht uit die het van de gemeente krijgt. Interessant om te kijken hoe zij tegen meer hybride vormen van groenonderhoud kijkt.
- In andere delen van Nijmegen zijn ook **andere sociaal ondernemers** actief, met net weer andere werkwijzen en uitgangspunten. Het kan inzicht geven om ook andere sociaal ondernemers mee te nemen en hen te spreken. -> Het plan is om bij de volgende bijeenkomst in september ook andere sociaal ondernemers uit te nodigen en hun perspectief en ervaringen mee te nemen en daarover in gesprek te gaan. Eventueel kunnen zij later, mits daar ruimte voor is, nog geïnterviewd worden. Wat hierin wel belangrijk is, is daarin de focus te houden op de rol van sociaal ondernemers als het gaat om bewoners die actief zijn voor bewoners, zoals bij de Tuinbrigade.
- De Broederij trekt samen met de andere Nijmeegse initiatieven Huis van Compassie en Van Tuin Tot Bord op in gesprekken met de gemeente om te kijken naar het belang van dit soort initiatieven en wat er nodig is om ze echt tot hun recht te laten komen. In dat proces kan dit project als succesvol voorbeeld dienen.

Tijdslijnmethode

Aan de hand van de tijdslijnmethode zijn we in gesprek gegaan over het proces van start tot nu van de Tuinbrigade: wat waren belangrijke momenten? Hoogtepunten? Momenten waar het wat moeilijker ging? Individueel heeft iedereen hun gedachten op post-its geschreven en daarna met de groep gedeeld en op de tijdslijn (van sept. 2022 – juni 2023) geplakt. Voor de volledige tijdslijn, zie de aparte bijlage in de mail.

Periode voor sept. 2022

- Vuurtje dat was ontstaan bij Gidy om tuinen aan te pakken. Toen is er met vier tuintjes begonnen en zo is dat vuurtje steeds verder gebracht.
- In de zomer van 2021 legde Driestroom contact met Portaal over groenonderhoud in Nijmegen West met de groengroep. Wegens personeelstekorten zijn die plannen gestrand. De Broederij is toen in dat gat gesprongen, waarna het vaart kreeg. Dat het bij de groengroep van Driestroom niet lukte om verbinding met de wijk waarin het aan de slag ging aan te gaan, voelde als een belemmering. **Maar na contact met de Broederij en de inrichting van de Tuinbrigade van, met en**

door de wijk, ook met een plek van waaruit je kunt starten, kwam een feest van herkenning: het kan wel! Voor Driestroom lukt het niet om het zo te doen als bij de Broederij, mede door de wet- en regelgeving in de zorg, gebrek aan binding met een wijk en belemmeringen wat betreft financiering en flexibiliteit aan mensen die kunnen aanhaken. Bij de Broederij ligt het eigenaarschap in de wijk en de groep van de Tuinbrigade is divers: met krachtige en kwetsbare bewoners, waarin mooi kan worden samengewerkt.

- Vanuit de Broederij voelden ze een gunfactor vanuit Driestroom, die de Broederij aan Portaal linkte.
- Het voortraject is ook heel waardevol geweest, mooi om te zien hoeveel er al gebeurd is voordat het samenwerkingscontract was ondertekend. Het enthousiasme helpt om het ook intern van de grond te krijgen.
- **Lunchwandeling** Woonwaarts en Bindkracht10: er kwam een idee om iets met de tuinen te doen. Daarna is ook snel de verbinding gelegd met Portaal en de Broederij. Toen gewoon aan de slag gegaan met achterpaden, voor- en achtertuinen, zonder harde financiële afspraken.
- De wens om het van iets kleins **op te schalen en het te continueren**. Toen kwam de subsidie van het Oranjefonds in beeld.
- **Pilot** van de Tuinbrigade tussen de Broederij en Portaal.
- Markt van de Moderne Devoten.
- Hoogtepunt: tekenen van het **samenwerkingscontract** op 7 juni 2022

Sept. 2022 – juni 2023

- Het lerende vermogen en het hands-on leren met elkaar.
- De Tuinbrigade als een **integraal en domeinoverstijgend project**. Het uit zich in de fysieke omgeving, terwijl het juist vanuit een sociale meerwaarde die je wil creëren ingestoken wordt. Dat sluit mooi aan bij een beweging die de gemeente probeert te maken.
- Vanuit de gemeente werd er tegen de systeemwereld aangelopen. Het was lastig een bestuurder te laten tekenen. Toen is er een manier gevonden om het goed te regelen en goed aangehaakt te zijn vanuit de gemeente.
- We hebben een eigen **bus!**
- Wat nog meer kan groeien is de samenwerking met het Buurteam Volwassenen en Bindkracht10. Er liggen nog kansen, ook wat betreft het ouderenwerk.
- **Opgave richting de toekomst: financiering**. Hiervoor is het ontsluiten van kaders nodig, maar daarin botst vaak de systeemwereld met de leefwereld. Een pilot bekostigen gaat vaak makkelijker, structureel is moeilijker. Straks valt de geldstroom vanuit het Oranjefonds weg, de vraag is: en dan? Ook de ruimte kunnen nemen voor experimenteren is vaak het lastige tussen systeemwereld i.v.m. de fondsenwereld. Een project zoals de Tuinbrigade vraagt om een integrale financiering.

Algemeen

- Het **enthousiasme!** De inzet vanuit het hart vanuit de Broederij, en tevens de andere partijen, wordt zeer op prijs gesteld. De Broederij als een plek van uitvalsbasis is nodig voor het succes van deze samenwerking.
 - Het **vertrouwen** onderling en het gevoel dat dat ook groeit.
 - De **korte lijntjes** met elkaar.
 - De inzet en het enthousiasme waarmee vrijwilligers aan de slag zijn, en zich ook eigenaar voelen van waar ze mee bezig zijn in de wijk.
 - Het mooie van de diverse samenwerkingen die nu lopen is dat **het bewoners helpt in hun welzijn**. De kracht ligt in de wederkerigheid, het informele netwerk betrekken en de eigen kracht van bewoners en de wijk centraal zetten.
 - De verbindingen die gelegd worden n.a.v. de Tuinbrigade en de **mooie succesverhalen van individuele bewoners** die weer meer in hun eigen kracht kunnen staan en mee kunnen doen in het leven, en misschien ook de weg vinden naar de Broederij.
 - Belangrijk: het is praktisch, gewoon doen!
 - Belangrijk: mensgericht i.p.v. systeemgericht.
 - Vanuit de woningbouwcorporaties: dit hadden we nooit alleen gekund, we hebben elkaar nodig! Iedere buurt wordt een Tuinbrigade gegund. Er is een beeld dat tegenstellingen tussen wijken groter worden. Daarom zijn dit soort initiatieven echt nodig in kwetsbare wijken.
 - Tuinbrigade vliegt **meerdere doelstellingen** aan: de tuinen opknappen en leefbaarheid, vrijwilligers die zinvol werk doen in de wijk, het activeren van bewoners in de wijk. Daar komt bij dat bewoners elkaar weer als volwaardig kunnen zien.
 - Een **lange adem** is nodig om relaties en vertrouwen op te bouwen. Informeel aanvliegen is belangrijk.
 - Kracht van de Broederij in relatie met bewoners ligt in **wederkerigheid**, die positionering is essentieel.
-

Opmerkingen/vragen

- Welke mogelijkheden zijn er om met de Tuinbrigade ook tuinen bij koopwoningen aan te pakken?
- De vraag van waar de sturing en regie ligt, wordt soms als een zoektocht ervaren. Moeten we hier misschien meer gestructureerd mee aan de slag?
- Het zou mooi zijn om ook bij mensen voor wie een verzorgde tuin vanzelfsprekend is bewustwording te creëren over dat het niet voor iedereen makkelijk is om hun tuin bij te houden en dat dat veelal ook met achterliggende problematiek te maken heeft.
- Dit project van de Tuinbrigade en deelname bij de Broederij levert veel mooie verhalen op.
→ Interessant om te onderzoeken of dit ook effect heeft op zorgafname. Het gaat vooral om vertrouwen van organisaties om hierop in te zetten en mee te doen.
- De Waalboog in Nijmegen is een plek van community care en willen aan de slag met gemeenschapsopbouw, maar ze weten niet hoe. Dit biedt kansen om ervaringen uit te wisselen. Ook is er een link omdat zij ook een tuin hebben en nog aan het zoeken zijn wat ze daarmee willen doen. Wellicht een interessante om te interviewen in het kader van dit project.

De volgende leerbijeenkomst staat gepland op dinsdag 19 september.

